

Załącznik nr 1 do SIWZ dla zadania pn.:

„Dostosowanie istniejącej dokumentacji do planu ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego do obecnie obowiązujących przepisów”.

Przedmiotem zamówienia jest dostosowanie i uzupełnienie istniejącej dokumentacji do planu ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego w części położonej w województwie kujawsko-pomorskim do zakresu planu zadań ochronnych.

I. Podstawa prawna i cel projektu.

Celem projektu jest dostosowanie istniejącej dokumentacji do planu ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001 do obecnie obowiązujących przepisów dotyczących planu zadań ochronnych. Konieczne jest zweryfikowanie dostępnych danych, aby uzyskać informacje o stanie ochrony przedmiotów ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, określić zagrożenia oraz cele i działania ochronne niezbędne dla ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Podstawowym źródłem informacji jest dokumentacja do planu ochrony dla tego obszaru wykonana przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska w 2009 r. oraz inne dane literaturowe i niepublikowane zgromadzone przez Wykonawcę. W razie potrzeby zostaną wykonane prace terenowe niezbędne do oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza projekt planu zadań ochronnych. W art. 28 ust. 10 ww. ustawy wskazano zakres tego planu, tj.:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk;
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych;
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania

przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;

6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

II. Zakres działań.

I. Podstawowe informacje:

- 1) działania zaplanowane są na lata 2014-2015;
- 2) teren projektu obejmuje fragment obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego znajdujący się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem pozostałej części obszaru Natura 2000 oraz terenów otaczających;
- 3) przepisy, dokumenty i dane niezbędne przy sporządzaniu dokumentacji:
  - a) art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”,
  - b) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133),
  - c) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem Ministra Środowiska”, aktualne na dzień odbioru przedmiotu zamówienia,
  - d) inne aktualne na dzień odbioru zamówienia akty prawne dotyczące przedmiotu zamówienia,
  - e) aktualny Standardowy Formularz Danych (SDF) i mapy obszaru Natura 2000 objętego projektem,
  - f) dokumentacja do planu ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001 (Kiczyńska A. i in. Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska 2009. „Plan ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego (PLB300001)”, Warszawa – Poznań) wraz z projektem SDF zwana dalej dokumentacją do planu ochrony,
  - g) wytyczne Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do opracowania planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000 dostępne na stronie internetowej pod adresem: <http://archiwumwww.gdos.gov.pl/files/PZO/Wytyczne-GDOS-do-opracowania-planu-zadan-ochronnych-PZO-dla-obszaru-Natura-2000.pdf>,
  - h) metodyka oceny opierająca się na danych o liczebności i trendach populacji gatunków ptaków z Państwowego Monitoringu Środowiska (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl>) oraz informacje zawarte w podręcznikach:

- Sikora A., Chylarecki P., Meissner W., Neubauer G. (red.) 2011. Monitoring ptaków wodno-błotnych w okresie wędrówek. Poradnik metodyczny. GDOŚ, Warszawa.
  - Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.) 2009. Monitoring ptaków w łągowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią, ss. 615. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa.
  - Chmielewski S. 2009. Metoda inwentaryzacji. [W:] Chmielewski S., Stelmach R. (red.). Ostoje ptaków w Polsce – wyniki inwentaryzacji, część I: 14 – 29. Bogucki Wyd. Nauk. Poznań.
  - Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Tom 7 (część I), ss. 314. Tom 8 (część II), ss. 447. Ministerstwo Środowiska. Warszawa.
- 4) Podstawowe materiały dotyczące ww. obszaru Natura 2000 (Standardowy Formularz Danych, dokumentacja do planu ochrony), stanowią załącznik do niniejszego zamówienia.
  - 5) Mapa obszaru Natura 2000 jest dostępna na stronie internetowej <http://geoportal.rdos-bydgoszcz.pl/>.
  - 6) Wykonawca do czasu ustanowienia planu zadań ochronnych w formie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, zobowiązuje się do uczestniczenia w procedurach związanych z ustanawianiem planu zadań ochronnych.

2. Działania realizowane w etapie I projektu:

- 1) Zgromadzenie dostępnych informacji o obszarze i przedmiotach ochrony. Wykonawca po zapoznaniu się z istniejącą dokumentacją do planu ochrony dokona identyfikacji i zestawienia aktualnych dostępnych źródeł informacji o obszarze Natura 2000 (ze szczególnym uwzględnieniem części obszaru znajdującej się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego) i przedmiotach ochrony, w tym:
  - a) dotyczących uwarunkowań ochrony obszaru, w tym: geograficznych, przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i kulturowych, wynikających z aktualnych i potencjalnych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego, a także wynikających z istniejących form ochrony przyrody innych niż obszar Natura 2000 i celów ich ochrony;
  - b) dotyczących występowania przedmiotów ochrony na części obszaru Natura 2000 znajdującej się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, ich stanu ochrony, zagrożeń, wymogów i możliwości ochrony;
- 2) Weryfikacja i uzupełnienie zgromadzonych informacji:
  - a) Wykonawca w toku prac oceni uzyskane informacje o przedmiotach ochrony wskazując na ich aktualność, wiarygodność i kompletność;
- 3) Wykonanie niezbędnych prac terenowych:
  - a) Wykonawca zweryfikuje prawidłowość i kompletność dotychczasowych danych terenowych za pomocą wizji terenowej,

- b) Wykonawca określi zakres koniecznych prac w terenie na etap II, biorąc pod uwagę poziom rozpoznania przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000,

3. Działania realizowane w etapie II projektu:

1) Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony

- a) Wykonawca wykona prace terenowe niezbędne do oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony zgodnie ze wskazaniem określonymi w etapie I, o których mowa w rozdziale „Zakres działań” w ust. 2 punkcie 3b opisu przedmiotu zamówienia;
- b) Wykonawca dokona oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego na podstawie zgromadzonych danych o konkretnych gatunkach;
- ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony opiera się na parametrach i skali określonej w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w której „FV” oznacza stan właściwy, „U1” – niezadowolający, „U2” – zły, a „XX” – nieznan (brak danych);
  - ocena stanu ochrony zostanie oparta na danych o liczebności i trendach populacji ptaków z monitoringu ptaków (<http://monitoringptakow.gios.gov.pl>), danych literaturowych, wynikach inwentaryzacji oraz analizie siedlisk potencjalnych;
  - parametr „szanse zachowania gatunku” zostanie oceniony biorąc w szczególności pod uwagę istniejące trendy i zjawiska (np. trendy zmian zagospodarowania przestrzennego);
  - w przypadku braku kompletnej wiedzy, jako ocenę należy przyjąć „najlepsze możliwe oszacowanie najbardziej prawdopodobnej wartości skali”, z równoczesnym opisaniem jakości tych danych, zgodnie z propozycją nowego formatu SDF, który można znaleźć na stronie internetowej <http://natura2000.gdos.gov.pl/strona/nowy-element-3>. W przypadku braku danych, zapisuje się stan nieznan, czyli „XX”;

2) Identyfikacja i analiza zagrożeń:

- a) Wykonawca uaktualni listę zagrożeń przedstawioną w dokumentacji do planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego z 2009 r. i następnie określi ich charakter oraz wpływ na przedmioty ochrony, próbując powiązać relacje przyczynowo-skutkowe ze wskaźnikami decydującymi o stanie ochrony gatunku;
- b) w przypadku zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków Wykonawca uzupełni zagrożenia istniejące i potencjalne.

3) Ustalenie celów działań ochronnych

- a) cele działań ochronnych należy ustalić z uwzględnieniem opinii różnych grup interesu, w sposób realistyczny i zrozumiały dla niespecjalistów;
- b) Wykonawca przystępując do ustalenia celów działań ochronnych określi długofalową i idealistyczną wizję optymalnego stanu ochrony przedmiotów ochrony danego

obszaru Natura 2000, która powinna uwzględniać parametry „właściwego stanu ochrony”, w tym:

- liczebność gatunku w obszarze nie pomniejszoną, a jeśli jest to możliwe, nawet zwiększoną;
  - zachowane lub odtworzone podstawowe cechy ekologiczne siedliska gatunku;
  - zapewnione określone formy użytkowania gospodarczego w przypadku siedlisk i miejsc gniazdowania, żerowisk ptaków,
  - utrzymane we właściwym stanie siedliska warunkujące realizację cyklu życiowego gatunku będącego przedmiotem ochrony w obszarze;
- c) podczas ustalania celów działań ochronnych dla obszaru objętego projektem Planu Wykonawca kierować się będzie:
- koniecznością utrzymania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony lub jego osiągnięcia, jeżeli ten stan został oceniony jako niewłaściwy lub zły, dążąc do uzyskania „stanu optymalnego”;
  - możliwością ich osiągnięcia w okresie działania planu zadań ochronnych (10 lat),
  - istniejącymi i potencjalnymi uwarunkowaniami (w tym społecznymi i gospodarczymi) oraz ograniczeniami (w tym: technicznymi, finansowymi, organizacyjnymi, wynikającymi z braku wiedzy);
  - możliwością ich monitorowania i weryfikacji.

4) Ustalenie działań ochronnych

- a) Wykonawca określi odpowiednie działania ochronne w odniesieniu do stwierdzonych zagrożeń i przyjętych celów działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony, które mogą dotyczyć między innymi:
- wykonania określonych jednorazowych bądź powtarzalnych zadań ochrony czynnej, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowolający lub zły;
  - wdrożenia modyfikacji w stosowanych metodach gospodarowania w siedliskach gatunków, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako niezadowolający lub zły;
  - utrzymania określonych metod gospodarowania w siedliskach gatunków, jeżeli obecny stan przedmiotów ochrony w obszarze został oceniony jako właściwy;
  - uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, jeżeli stan ochrony przedmiotu ochrony nie jest możliwy do oceny;
  - Wykonawca określi działania ochronne, które muszą być indywidualnie zaprojektowane i dostosowane do każdego stanowiska gatunku;
- c) działania ochronne powinny obejmować również działania w zakresie monitoringu osiągnięcia celów działań ochronnych, w tym w szczególności monitoring odpowiednich parametrów i wskaźników stanu ochrony przedmiotów ochrony. Wykonawca planując działania monitoringowe będzie stosował metodykę opracowaną przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wykonawca dla danych pozyskanych z innych źródeł niż istniejąca dokumentacja do planu ochrony opracuje cyfrowe warstwy informacyjne z rozmieszczeniem stałych powierzchni monitoringowych, uwzględniając – o ile to możliwe – powierzchnie

istniejące w ramach PMŚ.

d) planując działania ochronne należy określić:

- rodzaj działań ochronnych;
- zakres prac przewidzianych do ich realizacji i w razie potrzeby warunki co do sposobu ich wykonania;
- obszar lub miejsce ich realizacji;
- termin lub okres oraz częstotliwość i powtarzalność ich realizacji;
- koszty ich realizacji;
- podmiot odpowiedzialny za ich wykonanie i monitorowanie,

e) wskazując podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych należy brać pod uwagę:

- podmioty zobowiązane do współdziałania w ochronie obszaru Natura 2000 (np. podmioty działające w imieniu państwa, organy władzy publicznej),
- podmioty korzystające z rolniczych płatności bezpośrednich ze środków Unii Europejskiej, w zakresie objętym wymogiem wzajemnej zgodności,
- inne podmioty za ich zgodą.

5) Ustalenie potrzeby sporządzenia planu ochrony

a) Wykonawca oceni, czy jest potrzebne sporządzenie 20-letniego planu ochrony dla całego lub części obszaru, biorąc pod uwagę w szczególności:

- potrzebę przeprowadzenia wieloletniej inwentaryzacji przyrodniczej lub badań przedmiotów ochrony;
- potrzebę zaplanowania ochrony w perspektywie 20 lat;
- unormowania zagadnień wchodzących w zakres planu ochrony, a nie mieszczących się w zakresie planu zadań ochronnych;
- zmiany granic obszaru lub przedmiotu ochrony.
- złożoność zagrożeń wymagających precyzyjnego określenia;

b) w razie stwierdzenia jednej lub więcej przesłanek zostanie określony termin sporządzenia planu ochrony dla części lub całości obszaru, biorąc pod uwagę czas potrzebny na wykonanie ww. prac.

6) Ustalenie niezbędnych wskazań do studiów i planów

a) Wykonawca zgromadzi informacje o istniejących i projektowanych planach, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, strategiach i programach dotyczących całego obszaru Natura 2000 lub części znajdującej się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego lub mogących mieć na niego wpływ, wraz z oceną ich aktualnego i potencjalnego wpływu na przedmioty ochrony.

b) Wykonawca po analizie dokumentacji do planu ochrony przeanalizuje nie ujęte bądź niedostatecznie opisane w dokumentacji do planu ochrony istniejące studia i plany mogące mieć negatywny wpływ na przedmiotowy obszar Natura 2000 w całości lub w części położonej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;

c) w przypadku stwierdzenia negatywnych oddziaływań Wykonawca określi:

- wskazania do zmiany tych elementów studiów lub planów, których realizacja naruszy lub stworzy ryzyko naruszenia zakazu wymienionego w art. 33 ustawy o ochronie przyrody;
  - wskazania do zmiany tych elementów studiów i planów, które powinny być uwzględnione przy zmianach studiów i planów ze względu na zapewnienie właściwych uwarunkowań do realizacji celów ochrony obszaru;
- d) wskazania mogą dotyczyć zarówno studiów i planów obejmujących tereny w granicach obszaru Natura 2000, jak i dotyczących terenów poza tym obszarem – ale tylko w takim zakresie, w jakim te studia i plany oddziaływałyby negatywnie na obszar, w tym:
- potrzebę zmiany istniejących zapisów przy najbliższej aktualizacji studium lub planu,
  - potrzebę przeprowadzenia aktualizacji całego istniejącego studium lub planu,
  - potrzebę dodania nowych zapisów w przypadku przeprowadzania aktualizacji istniejącego studium lub planu,
  - możliwości określenia niegroźnych dla obszaru Natura 2000 kierunków zagospodarowania przestrzennego podczas przeprowadzania aktualizacji istniejącego studium lub planu (z zachowaniem zasady ostrożności);
  - formułując wskazania Wykonawca weźmie pod uwagę stwierdzone zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne;
- e) Wykonawca wyczerpująco uzasadni merytorycznie, że wskazania są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.

7) Ustalenie potrzeby weryfikacji granic obszaru

- a) w przypadku ujawnienia w toku prac nad zadaniem potrzeby dokonania korekty granic obszaru Natura 2000 zaproponowanych w dokumentacji do planu ochrony, Wykonawca opracuje propozycję nowego przebiegu granicy obszaru, w postaci cyfrowej warstwy informacyjnej, najlepiej na podstawie wydzieleni geodezyjnych, wraz z merytorycznym uzasadnieniem tych zmian;
- b) korekta granic obszaru Natura 2000 może dotyczyć zarówno powiększenia, jak i zmniejszenia powierzchni obszaru, jednak w obu przypadkach opierać się ona może jedynie na kryterium naukowym; przyczyny społeczne i ekonomiczne nie mogą być podstawą korekty.

8) Opracowanie map tematycznych sporządzonych w oparciu o mapy państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w celu graficznego przedstawienia:

- granic obszaru Natura 2000 w przypadku konieczności dokonania ich korekty,
- miejsc występowania gatunków oraz granic potencjalnych siedlisk gatunków w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości danych,
- zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych,
- projektowanych działań ochronnych, monitoringu tych działań oraz miejsc przeznaczonych do renaturyzacji i odtworzenia siedlisk gatunków ptaków, dla ochrony których wyznaczono przedmiotowy obszar Natura 2000, w tym szczególnie sposobów gospodarowania wodą,
- pozostałych informacji, które są niezbędne do zobrazowania ustaleń planu zadań

ochronnych;

9) Sporządzenie ostatecznej dokumentacji, obejmującej ww. elementy.

4. Produktem końcowym przedmiotu zamówienia jest:

- a) dokumentacja projektu Planu, opracowana zgodnie z Załącznikiem nr 1 oraz załącznikiem nr 2 (szablon dokumentacji oraz wymogi) do opisu przedmiotu zamówienia w wersji drukowanej i elektronicznej;
- b) mapa z wyrysowanymi miejscami występowania gatunków oraz granicami potencjalnych siedlisk gatunków w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości danych (w formie drukowanej oraz w formie cyfrowych warstw wektorowych),
- c) mapa obszaru Natura 2000 z naniesionymi propozycjami korekty jego granic (w formie drukowanej oraz w formie cyfrowych warstw wektorowych),
- d) mapa z naniesionym zasięgiem przestrzennym istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony (w formie drukowanej oraz w formie cyfrowych warstw wektorowych),
- e) mapa działań ochronnych (w formie drukowanej oraz w formie cyfrowych warstw wektorowych).

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Marek Machnikowski
Regionalny Konserwator Przyrody
w Bydgoszczy